

М12

4434/р

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені М.П. Драгоманова

Ма Чен

УДК 378.011.3-051:784]:374(043.3)

**МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
ДО СПІВАЦЬКОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ
МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ**

13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕТАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

马成

Київ – 2017

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник

НБ НПУ

імені М.П. Драгоманова

100317575

доктор педагогічних наук, професор
КУНЕНКО Людмила Олександрівна,
факультет мистецтв Національного
педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова, професор
кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ЛАБУНЕЦЬ Віктор Миколайович,
Кам'янець-Подільський національний
педагогічний університет імені Івана
Огієнка, декан педагогічного факультету;

кандидат педагогічних наук, професор
КУЗНЕЦОВА Ольга Алексіївна,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди,
професор кафедри музично-
інструментальної підготовки вчителя.

Захист відбудеться "13" червня 2017 р. о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

3 дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601. м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий "13" травня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку освіти відповідно до Державної програми «Освіта», Національної доктрини розвитку освіти України у XXI ст. та Законом України «Про вищу освіту» задекларовано комплекс концептуальних ідей і положень щодо впровадження інноваційних педагогічних технологій та підвищення рівня фахової підготовки майбутніх учителів. Тому актуальною стає проблема вдосконалення підготовки фахівців, зокрема вчителів музики, педагогів-музикантів, здатних не лише до професійної самореалізації, а й спроможних залучити підростаюче молоде покоління до глибокого пізнання творів музичного мистецтва та їх творчого розвитку в процесі колективних музичних занять.

Важливу роль у цьому процесі відіграють співацькі колективи в позашкільній роботі, які розкривають перед учнями цінність художніх образів, збагачують досвідом творчості, формують духовний світ, розвивають самостійне мислення, пробуджують творчу ініціативу тощо. Організація співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах є важливою складовою професійної діяльності вчителя музики, який повинен виявляти себе не лише як висококваліфікований спеціаліст-керівник, але й як педагог, організатор, вихователь, духовний наставник.

У зв'язку з цим перед музично-педагогічними ВНЗ постає важливе завдання підготовки компетентних фахівців, спроможних здійснювати музично-творчу діяльність в умовах сучасного розвитку мистецької освіти, запроваджуючи в навчально-творчий процес нові форми і методи педагогічної роботи.

Концептуальні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів висвітлені у психолого-педагогічній та науково-методичній літературі. Загальнопедагогічні засади професійної освіти майбутніх учителів висвітлюються у працях В.Андрєєва, І.Бєха, І.Зязюна, І.Підласого, М.Фіцули, М.Ярмаченка та ін.; питання специфіки педагогічної діяльності учителів розкриваються в дослідженнях А.Алексюка, С.Архангельського, В.Галузинського, С.Гончаренка, В.Сластьоніна та ін.; проблеми професійної підготовки педагогів-музикантів та сучасної теорії музично-педагогічної освіти розглядаються у працях А.Болгарського, О.Дем'янчука, Л.Куненко, Л.Масол, О.Олексюк, Г.Падалки, О.Ростовського, О.Рудницької, О.Шолокової та ін.; методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики виокремлені в дослідженнях Л.Арчажникової, О.Єременко, А.Козир, В.Муцмахера, Л.Хлебнікової та ін.

Аналіз проведених досліджень показав, що проблема підготовки майбутніх учителів музики до організації співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах є закономірним відображенням тих суперечностей, що виникають між:

- зростаючими вимогами до якості фахової підготовки майбутніх учителів музики до роботи у позашкільних мистецьких закладах й усталеною практикою навчання у ВНЗ;

- удосконаленням практичної підготовки майбутніх учителів музики та їх здатністю до продуктивної музично-педагогічної діяльності;

- необхідністю фахової підготовки майбутніх учителів музики до організації співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах і відсутністю в системі підготовки відповідного методичного забезпечення.

Актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична й методична розробленість, а також потреби практики зумовили вибір теми дослідження: *«Методика підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2013 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 8 від 27 березня 2014 року).

Мета дослідження - розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи учнів у позашкільних мистецьких закладах.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики у вищих навчальних закладах педагогічної освіти.

Предмет дослідження – методи, засоби та прийоми підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Відповідно до мети визначені завдання дослідження:

- на основі аналізу психолого-педагогічної, мистецтвознавчої і методичної літератури розкрити сутність поняття «співацька діяльність учнів у позашкільних мистецьких закладах» та визначити її характерні особливості;

- виявити зміст та специфіку підготовки майбутніх учителів музики до організації співацької роботи учнів у позашкільних мистецьких закладах;

- розробити структуру та критеріальну базу підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, встановити наявні рівні сформованості означеного феномена;

- обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах;

- розробити методичну модель та поетапну методику підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах;

- експериментально перевірити ефективність розробленої методики в умовах фахової підготовки майбутніх учителів музики на факультетах мистецтв педагогічних університетів.

Методологічну і теоретичну основу дослідження становлять: наукові ідеї в галузі педагогіки, психології, естетики, мистецтвознавства щодо системного підходу та вивчення педагогічних і мистецьких явищ і процесів; філософські принципи гуманізму з урахуванням багатомірності та багатоваріантності його прояву в педагогічній діяльності (В.Андрущенко, І.Зяюн, В.Лутай та ін.); наукові праці з питань підготовки вчителів (В.Андрєєв, Н.Гузій, Г.Васянович, В.Кан-Калик, С.Сисоєва та ін.); теорії розвитку позашкільної та позакласної роботи (І.Винниченко, О.Киричук, М.Коваль, В.Сухомлинський, В.Шацька та ін.); психолого-педагогічні дослідження з проблеми керівництва шкільними колективами (В.Бондар, Л.Даниленко, Н.Коломінський, О.Киричук, Р.Шакуров, В.Якунін та ін.); педагогічні концепції художньо-естетичного розвитку особистості (Б.Брилін, О.Дем'янчук, Т.Жигінас, І.Зеленецька, О.Єременко, Л.Куненко, Л.Масол, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Ростовський, О.Рудницька, Л.Хлебникова, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.); методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики до продуктивної діяльності виокремлені в дослідженнях Л.Арчажникової, А.Болгарського, А.Козир, В.Муцмахера, Г.Падалки, Л.Хлебникової та ін.

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань використані загальнонаукові методи: аналітичний – для вивчення філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду підготовки майбутніх учителів музики у вищих музично-педагогічних закладах з метою встановлення теоретичного й практичного рівнів розв'язання проблеми; узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків; системно-структурний – для виявлення компонентної структури підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах; моделювання – для дослідження процесів шляхом конструювання моделі формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах; спостереження, обговорення, інтерв'ювання, опитування, порівняння – для виявлення рівнів підготовленості майбутнього вчителя музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах; оцінювання – для систематичного дослідження основних характеристик роботи студентів з вокально-хоровими колективами; експериментальний – для аналізу реального стану, відстеження динаміки, перевірки ефективності розробленої методики формування підготовленості майбутнього вчителя музики до співацької роботи з учнями у

позашкільних мистецьких закладах; статистичний – для доведення достовірності й ефективності результатів проведення психолого-педагогічного експерименту.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

- *розроблено*: компонентну структуру, критерії, показники та модель підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах;

- *визначено*: функції, комплекс методів, прийомів та засобів, підходи та принципи цього напрямку навчальної діяльності.

Уточнено поняття «підготовка майбутнього вчителя музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах».

Подальший розвиток отримали: засоби комплексної діагностики та рівні сформованості даного феномена;

- *розширено* теоретико-методологічну основу підготовки студентів факультетів мистецтв до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з співацької роботи студентів, уточнення планів і програм для підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах. Виділені специфічні особливості підготовки китайських студентів до співацької діяльності, що дозволяє інтегрувати результати дослідження в освітнє середовище Китаю.

Апробація результатів дослідження проводилась у процесі виступів і обговорень основних положень та результатів дослідження на науково-методичних і науково-практичних конференціях, педагогічних нарадах. Міжнародних: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2014), «Сучасні аспекти проектування мистецької освіти» (Тайюань, Китай, 2013); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014), «Культурний контекст – основа творчого саморозвитку національно свідомої особистості» (Стаханов, 2014), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2015, 2017); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014); «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 2016); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Час мистецької освіти: традиції і новаторство» (Харків, 2016); на засіданнях кафедри теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А.Авдієвського та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2014-2016).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1292 від 22.12. 2016 р.), факультету музичної і хореографічної освіти ДЗ

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 3068/17 від 23.12. 2016 р.), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-17-212/1 від 16.03. 2017 р.).

Вірогідність і аргументованість результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних позицій; музикознавчим та психолого-педагогічним аспектами; використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; дослідно-експериментальною роботою; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки розроблених методичних рекомендацій; позитивними наслідками впровадження у навчально-виховний процес факультетів мистецтв педагогічних університетів розроблених методичних рекомендацій.

Публікації. Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 8 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, 5 з яких представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки й 1 стаття в зарубіжному науковому виданні.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (225 найменувань, з них 14 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 179 сторінки, загальний обсяг роботи – 233 сторінки. Робота містить 11 таблиць, 7 рисунків, що разом з додатками становить 28 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження з позиції сучасних вимог до співацької підготовки майбутніх учителів музики, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито наукову новизну, охарактеризовано методи, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження їх у педагогічну практику.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічне дослідження підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах»* – проаналізовано роботи науковців у музично-педагогічній сфері, які свідчать про наявність наукового підґрунтя для методичного вирішення означеної проблеми. Методологічна основа дослідження ґрунтується на визначених підходах.

Здійснений аналіз філософської, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої, методичної літератури з проблем співацької діяльності учнів та вокального виконавства дозволив з'ясувати їх характерні ознаки та виокремити процес підготовки студентів до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, як специфічний вид музичної діяльності, тобто музичного просвітництва.

На основі опрацьованої науково-педагогічної та методичної літератури з проблем керівництва музичною діяльністю учнів у позашкільній роботі (Б.Брилін, О.Киричук, С.Кручинін, В.Лапченко, М.Лисенко, Г.Солопахо та ін.), організації навчально-творчого процесу художнього колективу (А.Готліб, В.Зеленін, О.Ільченко, В.Кузнєцов, Л.Паньків та ін.) та врахування сучасних концепцій музичного навчання і виховання (Е.Абдуллін, Д.Кабалевський, А.Козир, О.Олексюк, Г.Падалка, В.Петрушин, О.Ростовський, О.Рудницька, Л.Хлебнікова та ін.) виділено основні аспекти підготовки студентів до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, котрі спрямовані на: широке використання впливу музичного мистецтва на пізнавальну і творчу діяльність учнів; налагодження музично-виконавської взаємодії та діалогових стосунків між керівником та учнями; формування в учнів виконавських умінь і навичок під час співацької діяльності.

Враховуючи специфіку організації співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах, з'ясовано, що цей процес є досить складним і динамічним, в якому важливе місце займає організатор-керівник, що виступає в ролі учителя, вихователя, хормейстера. З цієї позиції методологічну основу дослідження становлять *аксіологічний, особистісний, рефлексивний, гедоністичний, креативний підходи*.

У результаті теоретичного аналізу доведено, що успішність організації співацької діяльності уможливорюється за умов фахової підготовки майбутніх учителів музики за такими напрямками: *психолого-педагогічний* (вивчення індивідуально-психологічних особливостей учнів, розвиток естетичного смаку та гуманних якостей у дітей, формування стійкого інтересу в учнів до музично-колективної гри); *музично-теоретичний* (знання з історії музики, гармонії, аранжування, імпровізації, поліфонії, аналізу музичних форм); *організаційно-методичний* (володіння методикою музичного навчання і виховання, технологією керівництва музичним колективом, уміння впливати на колектив та залучати учнів до художньої роботи); *операційно-дієвий* (наявність умінь та навичок виконавської діяльності); *проективно-діяльнісний* (вміння ефективно планувати співацьку роботу учнів у позашкільному навчальному закладі, що налаштована на їх подальший творчий розвиток).

На основі аналізу різнобічної музично-педагогічної діяльності педагога-музиканта розроблено структуру підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, яка охоплює такі взаємопов'язані компоненти: *мотиваційно-регулятивний, когнітивно-спрямований, комунікативно-емпатійний, творчо-діяльнісний*.

Мотиваційно-регулятивний компонент охоплює інтереси, потреби студентів у здійсненні співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Когнітивно-спрямований компонент означає отримання майбутніми вчителями музики необхідних інтегративних знань, умінь та навичок співацької роботи з учнями.

Комунікативно-емпатійний компонент передбачає вміння студентів в організації творчої взаємодії з учнями у процесі співацької діяльності у позашкільних мистецьких закладах.

Творчо-діяльнісний компонент охоплює здатність учасників спільної співацької діяльності у позашкільних мистецьких закладах до творчого вираження у процесі створення яскравого художньо-музичного образу.

Визначено, що підготовка майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах повинна враховувати: вивчення специфічних особливостей індивідуальності кожного учня; створення належних умов, які б стимулювали учасників співу до творчого самовираження, самостійного пошуку інтерпретації музичних творів; систематичного впровадження слухання-сприйняття музики з метою естетичного розвитку учнів, залучення їх до колективного музикування, тощо.

У другому розділі дисертації – *«Методичні основи підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах»* - розроблено структуру даного феномена, визначено принципи та педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до керівництва вокальними ансамблями.

Критеріальну базу підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах становлять: *ступінь умотивованості студентів до співацької діяльності* (мотиваційно-регулятивний компонент); *міра сформованості емоційно-пізнавального стану, творчої активності та ініціативи* (когнітивно-спрямований компонент); *ступінь здатності до творчої взаємодії з учнями* (комунікативно-емпатійний компонент); *міра інтегративної спрямованості до співацької діяльності* (творчо-діяльнісний компонент).

Показниками мотиваційно-регулятивного компонента визначено: *вияв інтересу студентів до співацької роботи з учнями; прояв ціннісного ставлення до мистецьких творів.*

Показниками когнітивно-спрямованого компонента визначено: *потяг до вивчення творів вокально-хорового мистецтва; прояв пізнавального інтересу до творчої співацької роботи з учнями.*

Показниками комунікативно-емпатійного компонента визначено: *потяг до творчого спілкування студентів з учнями у процесі співацької діяльності; наявність фахової спрямованості на виконавсько-педагогічну діяльність.*

Показниками творчо-діялісного компонента визначено: *здатність до критичного оцінювання власної музично-педагогічної діяльності; прояв зацікавленості до інтерпретації вокально-хорових творів.*

У дослідженні підготовка майбутніх учителів музики до організації співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах розглядається з позицій забезпечення педагогічних умов для розвитку творчої активності учнів та їх самореалізації, а саме: *налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії; інтенсифікація розвитку співацьких навичок учнів; набуття досвіду музичної творчості; створення культуроосвітнього середовища; цілеспрямована активізація комунікативно-рефлексивної діяльності учнів.*

Для забезпечення продуктивних вокально-хорових занять представлено технологію підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, яка передбачає визначення особливостей навчально-творчої роботи (цілісне охоплення музичного твору, доступність і послідовність музично-педагогічних вказівок, індивідуальну спрямованість роботи, опору на свідоме ставлення учнів до музично-виконавської діяльності та їх активність); розробку етапів навчально-творчої роботи у колективі (планування, організація та управління); визначення оптимальних видів репетиційних занять (коректурна, ординарна, прогонна та генеральна) та форм творчої роботи (індивідуальна, групова, колективна, самостійна) тощо.

Розробка оригінальної поетапної методики проводилась на основі виокремлених принципів: *культуровідповідності мистецької діяльності; інтегративної зорієнтованості у фаховій діяльності; праксеологічності; проєктивності подальшого творчого професійного зростання; опори на творче спілкування з дитячим колективом.*

Методична модель підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи учнів у позашкільних мистецьких закладах включає: визначену мету дослідження, наукові підходи (аксіологічний, культурологічний, особистісний, гедоністичний, креативний); основні функції (цілісну, організаційну, конструктивну, діагностичну, творчу); принципи (*культуровідповідності мистецької діяльності; інтегративної зорієнтованості у фаховій діяльності; праксеологічності; проєктивності подальшого творчого професійного зростання; опори на творче спілкування з дитячим колективом*); структуру означеного феномена (мотиваційно-регулятивний, когнітивно-спрямований, комунікативно-емпатійний, творчодіяльнісний компоненти); педагогічні умови (*налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії; інтенсифікація розвитку співацьких навичок учнів; набуття досвіду музичної творчості; створення культуроосвітнього середовища; цілеспрямована активізація комунікативно-рефлексивної діяльності учнів*); методи, засоби й форми організації співацької діяльності школярів у позашкільних мистецьких закладах. Очікуваним результатом визначено сформованість підготовленості майбутніх учителів музики до керівництва співацькою роботою учнів. Схематичне зображення моделі підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи учнів у позашкільних мистецьких закладах зафіксовано на рис. 1.

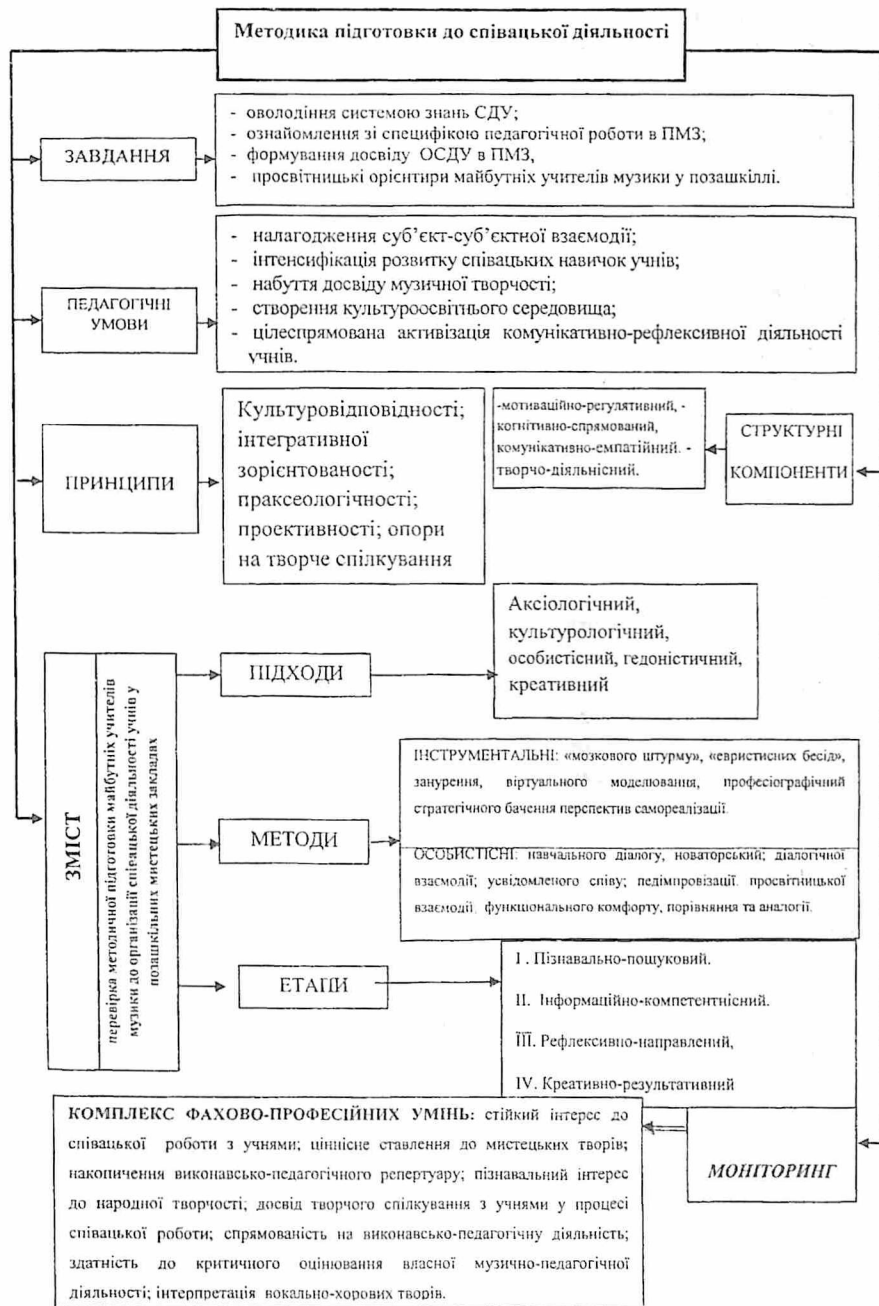

Рис. 1 Методична модель підготовки студентів до співачкої роботи з учнями

У третьому розділі дисертації – *«Дослідно-експериментальна перевірка методичної моделі підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах»* - проведено діагностику означеного феномена, визначено його рівні, експериментально перевірено ефективність авторської методики підготовки студентів до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Експериментальне дослідження передбачало перебіг трьох етапів: констатувального, формувального і контрольного. У проведенні констатувального експерименту, що полягав у визначенні кількісного та якісного аналізу підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних навчальних закладах використовувалась комплексна методика діагностувального характеру. У результаті проведення констатувального експерименту виявлено три рівні підготовленості студентів до керівництва співацькою діяльністю учнів – низький, середній, високий.

Низький рівень підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах свідчить про переважно ознайомлювальний характер діяльності студентів. Професійна готовність актуалізується на елементарному рівні, прослідковується відвертий прагматизм у подальшій професійній самореалізації. Має місце відставання у якості підготовки за усіма фаховими напрямками, що відбивається на якості складових означеної підготовки, а саме: відсутнє прагнення до саморозвитку й самовдосконалення, відсутня орієнтація на перспективи професійної самореалізації у практичній діяльності.

Середній рівень підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах виступає передумовою становлення майбутнього музичного керівника співацького гурту, позашкільця. Даний рівень характеризується дещо прагматичним ставленням до професійної самореалізації. Принципове розходження з показниками високого рівня виявляється у духовно-моральних установках та якісних показниках професійної підготовки до цього виду діяльності. Рівень сформованості професійних умінь свідчить про конструктивний характер діяльності студентів, виявляється в оволодінні психолого-педагогічними знаннями щодо способів виконання практичних дій. Студенти, які віднесені нами до цього рівня самостійно вибирають алгоритм дій у різних ситуаціях, але зі значними зусиллями. Вони виконують завдання і творчо розв'язують їх, проте вони лише наближені до зразків, які дає викладач та потребують більшої самостійності, бо студенти припускаються помилок, виконуючи деякі дії за допомогою викладача. Очевидною виявляється здатність до адекватної самооцінки власних дій. У них актуалізовано інтерес до музично-просвітницької діяльності з учнівською молоддю у позашкільлі.

Високий рівень підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах характеризується наступними якостями у виявах студентів: організаційно-педагогічні вміння

виявляються яскраво, стійко; рівень сформованості умінь свідчить про творчий характер діяльності студентів, виконані ним завдання і розв'язання їх вирізняються оригінальністю. Для практичної діяльності характерні високий рівень самостійності, безпомилкове виконання дій, здатність до перенесення умінь на інші види діяльності, легкість у її виконанні. У студентів спостерігається стійка позитивна мотивація до цього виду діяльності та самореалізація у музично-педагогічній та музично-виконавській роботі, оволодіння новими знаннями й навичками. Навчальні ситуації, які потребують аргументованого аналізу, також не викликають труднощів у студентів. Окрім цього, характерним позитивним виявом є здатність до адекватної самооцінки, що яскраво виражена у процесі практичних дій. Студенти, віднесені нами до цього рівня проявляють готовність до проведення музично-просвітницької роботи з учнівською молоддю у позашкільлі.

Методика формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах складала чотири етапи: *пізнавально-пошуковий, інформаційно-компетентнісний, рефлексивно-направлений, креативно-результативний.*

У ході першого – *пізнавально-пошукового* етапу експерименту студенти теоретично опрацьовували навчальний матеріал згідно розроблених програм, самостійно аналізували електронні джерела, планували власні підходи у побудові моделі майбутньої професійної самореалізації у якості керівника учнівського співацького гурту. У ході експериментальної навчальної діяльності студентів ЕГ застосовувалися групи засобів: вербальних, невербальних, комбінованих, наочно-ілюстративних, музично-технічних, інформаційних. Опанування ними здійснювалося в процесі аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності.

Другий, *інформаційно-компетентнісний* етап експериментально-дослідної роботи було розділено на дві частини (базову та оновлену), адже було виявлено необхідність у подальшій роботі спрямувати більш пильну увагу на формування і розвиток ключових і предметних компетентностей особистості вчителя у цьому виду діяльності. Ми передбачаємо, що результатом такого процесу є формування загальної компетентності майбутнього вчителя музики, що стане сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості, моделі «ідеального» образу керівника співацького учнівського гурту. На даному етапі було узагальнено сутність поняття компетентності та виявлено компетентнісний підхід у підготовці майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Третій *рефлексивно-направлений* етап підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах передбачає озброєння студентів ЕГ системою знань, умінь і навичок щодо ОСДУ та їх застосування у майбутній професійній діяльності, який було реалізовано у процесі спецпрактикуму «Застосування додаткових

педагогічних засобів на заняттях співацького гурту». На рефлексивно-направленому етапі були використані такі основні методи: моделювання складних ситуацій репетиційної роботи, рольові ігри, метод асоціацій, ескізного опрацювання музичних творів, тощо

Четвертий – *креативно-результативний* етап, був зорієнтований на стимулювання творчої активності майбутніх учителів музики за рахунок осучаснення педагогічних засобів у процесі практико-орієнтовної просвітницької діяльності, яка реалізовувалася під час самостійної творчої роботи. Ця робота полягала в застосуванні навчальних програмних засобів, використанні нових комп'ютерних технологій для компонування відео-роликів просвітницького характеру, короткометражні етюди («Ескізні проекти»: творчі портрети видатних особистостей, цікаві відомості про видатних музикантів, знайомство з провідними хоровими колективами як світового, так і регіонального рівнів, знайомство з творчістю дитячих хорових колективів – нетривала за об'ємом інформація – 3-5 хвилин) творчі конкурси студентів «портфоліо керівника співацького гурту», експериментальні добірки з 5 творів для репертуарного забезпечення у професійній діяльності на етапі становлення в якості керівника вокального, вокально-хорового, співацького колективу позашкільного мистецького закладу – «Репертуар учнівського співацького аматорського гурту», для педагогічної практики, наближеної до умов майбутньої професійної самореалізації у позашкільному мистецькому закладі. На практичних заняттях використані активні методи навчання та виховання: тренінги, ділові ігри, співацькі завдання, співбесіди, опитування, тестування. Дидактичні й творчі ігри, зокрема ділові й рольові, були підтримані застосуванням інтерактивних методів, «мозкового штурму», активного діалогу, групового диспуту, виконанням творчих завдань.

На формувальному етапі експериментальної роботи було перевірено педагогічні умови формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах. Результати проведення дослідно-експериментальної роботи з формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах у контрольних та експериментальних групах зображено у таблиці 1.

Здійснення порівняльного аналізу дослідження уможливило виявлення позитивної динаміки сформованості рівнів підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, учасників експериментальної групи, що підтверджує доцільність впровадження розробленої поетапної методики у процес фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

За допомогою засобів статистичних методів опрацювання даних було здійснено перевірку результативності введення поетапної методики формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах та доведено її ефективність.

Таблиця 1

Показники за критеріями	Рівні вираження показників критерію											
	Контрольна група(21студент)						Експериментальна гр.(21студент)					
	Високий		Середній		Низький		Високий		Середній		Низький	
	особ и	%	особ и	%	особ и	%	Особ и	%	Особ и	%	особ и	%
Ступінь умотивованості студентів до співацької діяльності	2	9,52	9	42,86	10	47,62	4	19,05	13	61,9	4	19,05
Міра сформованості емоційно-пізнав. стану творчої активності та ініціативи	2	9,52	8	38,1	11	52,38	4	19,05	12	57,14	5	23,81
Ступінь здатності до творчої взаємодії з учнями	2	9,52	9	42,86	10	47,62	5	23,81	11	52,38	5	23,81
Міра інтегративної спрямованості до співацької діяльності	4	19,05	9	42,85	8	38,1	6	28,57	10	47,62	5	23,81
Загальний рівень показників за даним критерієм	2	9,52	9	42,86	10	47,62	5	23,81	11	52,38	5	23,81

Для унаочнення та узагальнення даних формувального експерименту, нами введено обчислення середнього арифметичного у процесі підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, створено підсумкову таблицю за усіма компонентами у відповідності до показників та рівнів прояву обох груп студентів, ЕГ та КГ (див. Табл. 2).

На момент проведення експериментального дослідження готовність студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, згідно усереднених даних, розподілилась у наступний спосіб, а саме, готовність переважної більшості студентів ЕГ та КГ згідно усереднених даних – ЕГ – 52,38%, та КГ 42,86% - відповідає середньому рівню, що засвідчує позитивні зміни у динаміці та носить продуктивний характер діяльності студентів. За час проведення експерименту студенти ЕГ значно підвищили показники

щодо розробленої моделі підготовки студентів та виявили стійку вмотивованість до самореалізації у музично-педагогічній діяльності в якості керівника-організатора співацького гурту, професійна готовність якого актуалізується на продуктивному рівні.

Відбулись значні зрушення в якості підготовки студентів за усіма фаховими напрямками, що відбивається на якості складових організації співацької діяльності учнів: унаочнено прагнення до саморозвитку й самовдосконалення, виявлена стійка орієнтація на перспективи професійної самореалізації у позашкільних мистецьких закладах, за показниками високого рівня студенти ЕГ – 23,81%, тоді як у КГ високий рівень склав – 9,25%. Результати підсумкового контролю позитивної динаміки підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах унаочненні у таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняння результатів констатувального та формувального експериментів за усередненими показниками студентів ЕГ (у процентному співвідношенні)

Експеримент	Загальні рівні вираження показників					
	Високий (1 гр.)		Середній (2 гр.)		Низький (3 гр.)	
	особи	%	Ос.	%	Ос.	%
Констатувальний	4	9,53%	14	33,33 %	24	57,14 %
Формувальний	7	16,67 %	20	47,62 %	15	35,71 %

Результати дослідно-експериментальної роботи дозволили виявити у студентів сформовані мотиви до організації співацької роботи з учнівською молоддю у позашкільлі, зафіксувати поглиблені фахові знання щодо специфіки роботи у позашкільних мистецьких закладах. Зафіксована переважна стійка професійна обізнаність у царині музичного просвітництва – сенсі у діяльності педагога-музиканта.

Оволодівши значним педагогічним багажем знань, студенти ЕГ краще готувались до педагогічної імпровізації на задану тему, використовуючи різні імпровізаційні методи (пропозиція використання вступного слова до виконуваного твору не викликала труднощі, спостерігалася стійка позитивна динаміка у виконанні подібних завдань).

У цілому, значно зросла професійна компетентність, студенти ЕГ та КГ виявляли обізнаність у теоретико-методичних засадах підготовки фахівців до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Отже, у практичній діяльності студенти ЕГ виявляють відточеність дій та операцій, їх діяльність відрізняється від дій студентів КГ самостійністю й професійністю. Студенти ЕГ контролюють дії та відповідають за процеси підготовки до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, висловлюють оригінальні ідеї щодо новаторства у майбутній професійній діяльності у позашкільних мистецьких закладах, цілком оволодівають педагогічно-просвітницькими вміннями, не виявляють труднощі в ситуаціях, які потребують рецензування, аргументації, аналізу, адекватно оцінюють власні дії.

Виявлено оригінальні авторські роботи студентів ЕГ щодо вплетіння інтеграційних технологій у процес навчання, виховання, творчого розвитку учнівської молоді у позашкільних мистецьких закладах.

Усереднені (середньоарифметичні) дані щодо рівня підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, що відповідають діяльнісно-творчому рівню фахової підготовки, виступають гарантом професійного становлення майбутнього музичного керівника співацького гурту, позашкільля. Результати проведення дослідно-експериментальної роботи засвідчили ефективність впровадженої методики та довели її дієвість.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розгляду означеної проблеми. Подальших наукових розвідок потребують питання фахової підготовки вчителів музики до роботи з дитячими творчими колективами у позашкільлі, а також необхідність уведення в навчальний процес підготовки студентів лекційного курсу «Методика позашкільної діяльності вчителя музики».

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, що знайшло відображення в теоретико-методичному обґрунтуванні та визначенні специфіки означеного феномена, розробці й експериментальній перевірці поетапної методики. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. На основі аналізу наукової літератури та практики організації співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах виділені основні аспекти підготовки студентів до цього виду діяльності у позашкільних мистецьких закладах, котрі спрямовані на: широке використання впливу музичного мистецтва на пізнавальну і творчу роботу учнів; налагодження музично-виконавської взаємодії та діалогових стосунків

між керівником та учнями; формування в учнів виконавських умінь і навичок під час співацької роботи.

Враховуючи специфіку організації співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах з'ясовано, що цей процес є досить складним і динамічним, адже в ньому важливе місце займає організатор-керівник, виступаючий у ролі вчителя, вихователя, хормейстера. З цієї позиції методологічну основу дослідження становлять аксіологічний, особистісний, рефлексивний, гедоністичний, креативний підходи.

2. Підготовка майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах повинна враховувати: вивчення специфічних особливостей індивідуальності кожного учня; створення належних умов, які б стимулювали учасників співу до творчого самовираження, самостійного пошуку інтерпретації музичних творів; систематичного впровадження слухання-сприйняття музики з метою естетичного розвитку учнів, залучення їх до колективного музикування, тощо. У результаті теоретичного аналізу доведено, що успішність організації співацької діяльності уможлиблюється за умови фахової підготовки майбутніх учителів музики за такими напрямками: *психолого-педагогічний* (вивчення індивідуально-психологічних особливостей учнів, розвиток естетичного смаку та гуманних якостей у дітей, формування стійкого інтересу в учнів до музично-колективної гри); *музично-теоретичний* (знання з історії музики, гармонії, аранжування, імпровізації, поліфонії, аналізу музичних форм); *організаційно-методичний* (володіння методикою музичного навчання і виховання, технологією керівництва музичним колективом, уміння впливати на колектив та залучати учнів до художньої роботи); *операційно-дієвий* (наявність умінь та навичок виконавської діяльності); *проективно-діяльнісний* (вміння ефективно планувати співацьку роботу учнів у позашкільному навчальному закладі, що налаштована на його подальший творчий розвиток).

3. Розроблено структуру підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, яка охоплює такі взаємопов'язані компоненти: *мотиваційно-регулятивний, когнітивно-спрямований, комунікативно-емпатійний, творчо-діяльнісний*. *Мотиваційно-регулятивний* компонент, що охоплює інтереси, потреби студентів у здійсненні співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах. *Когнітивно-спрямований* компонент, який означає отримання майбутніми вчителями музики необхідних інтегративних знань, умінь та навичок співацької роботи з учнями. *Комунікативно-емпатійний* компонент, що передбачає вміння студентів в організації творчої взаємодії з учнями у процесі співацької діяльності в позашкільних мистецьких закладах. *Творчо-діяльнісний* компонент, який охоплює здатність учасників спільної співацької діяльності у позашкільних мистецьких закладах до творчого вираження у процесі створення яскравого художньо-музичного образу.

Критеріальну базу підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах становлять: *ступінь умотивованості студентів до співацької діяльності (мотиваційно-регулятивний компонент); міра сформованості емоційно-пізнавального стану, творчої активності та ініціативи (когнітивно-спрямований компонент); ступінь здатності до творчої взаємодії з учнями (комунікативно-емпатійний компонент); міра інтегративної спрямованості до співацької діяльності (творчо-діяльнісний компонент) та їх показники.*

4. Підготовка майбутніх учителів музики до організації співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах розглядається з позицій забезпечення педагогічних умов для розвитку творчої активності учнів та їх самореалізації, а саме: *налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії; інтенсифікація розвитку співацьких навичок учнів; набуття досвіду музичної творчості; створення культуроосвітнього середовища; цілеспрямована активізація комунікативно-рефлексивної діяльності учнів.* Для забезпечення продуктивних вокально-хорових занять представлено технологію підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

5. Модель підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах включає: визначену мету дослідження, наукові підходи, основні функції, принципи (*культуровідповідності мистецької діяльності; інтегративної зорієнтованості у фаховій діяльності; праксеологічності; проєктивності подальшого творчого професійного зростання; опори на творче спілкування з дитячим колективом*); структуру означеного феномена (мотиваційно-регулятивний, когнітивно-спрямований, комунікативно-емпатійний, творчо-діяльнісний компоненти); педагогічні умови, методи, засоби й форми організації співацької діяльності школярів у позашкільних мистецьких закладах. Очікуваним результатом визначено сформованість підготовленості майбутніх учителів музики до керівництва співацькою діяльністю учнів.

6. Розроблена методика співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах складала чотири етапи: *пізнавально-пошуковий, інформаційно-компетентнісний, рефлексивно-направлений, креативно-результативний.* У ході першого – *пізнавально-пошукового* етапу експерименту студенти теоретично опрацьовували навчальний матеріал згідно розроблених програм, самостійно аналізували електронні джерела, планували власні підходи у побудові моделі майбутньої професійної самореалізації у якості керівника учнівського співацького гурту. У ході експериментальної навчальної діяльності студентів ЕГ застосовувалися групи засобів: вербальних, невербальних, комбінованих, наочно-ілюстративних, музично-технічних, інформаційних. Опанування ними здійснювалося в процесі аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності.

Другий, *інформаційно-компетентнісний* етап експериментально-дослідної роботи було розділено на дві частини (базову, оновлену), адже

було виявлено необхідність у подальшій роботі спрямувати більш пильну увагу на формування і розвиток ключових і предметних компетентностей особистості вчителя у цьому виді діяльності. Ми передбачаємо, що результатом такого процесу є формування загальної компетентності майбутнього вчителя музики, що стане сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості, моделі «ідеального» образу керівника співацького учнівського гурту. На даному етапі було узагальнено сутність поняття компетентності та виявлено компетентнісний підхід у підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах.

Третій *рефлексивно-направлений* етап підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності учнів у позашкільних мистецьких закладах передбачає озброєння студентів ЕГ системою знань, умінь і навичок щодо ОСДУ та їх застосування у майбутній професійній діяльності, який було реалізовано у процесі спецпрактикуму «Застосування додаткових педагогічних засобів на заняттях співацького гурту». На рефлексивно-направленому етапі були використані такі основні методи: моделювання складних ситуацій репетиційної роботи, рольові ігри, метод асоціацій, ескізного опрацювання музичних творів, тощо

Четвертий – *креативно-результативний* етап, був зорієнтований на стимулювання творчої активності майбутніх учителів музики за рахунок осучаснення педагогічних засобів у процесі практико-орієнтовної просвітницької діяльності, яка реалізовувалася під час самостійної творчої роботи. Ця робота полягала в застосуванні навчальних програмних засобів, використанні нових комп'ютерних технологій, тощо. На практичних заняттях використані активні методи навчання та виховання: тренінги, ділові ігри, співацькі завдання, співбесіди, опитування, тестування. Дидактичні й творчі ігри, зокрема ділові й рольові, були підтримані застосуванням інтерактивних методів, «мозкового штурму», активного діалогу, групового диспуту, виконанням творчих завдань.

Результати впровадження розробленої поетапної методики довели її ефективність. Подальших наукових розвідок потребують питання фахової підготовки вчителів музики до роботи з дитячими творчими колективами у позашкільлі, а також необхідність введення в навчальний процес підготовки студентів лекційного курсу «Методика позашкільної діяльності вчителя музики».

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО У ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

1. Ма Чен. Моделювання співацької діяльності майбутніх учителів музики у позашкільних мистецьких закладах /Ма Чен //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: Педагогічні науки. - № 3 (54). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. – С. 101-104.

2. Ма Чен. Педагогічні умови співацької підготовки майбутніх учителів музики до роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах /Ма Чен //Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. - Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – Вип. 21 (26). – К.: НПУ, 2016. – С. 74-78.

3. Ма Чен. Функціональний аналіз підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до співацької діяльності учнів загальноосвітніх шкіл /Ма Чен //Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць. - № 5 (79). – Харків: ТОВ «Видавництво НТМТ», 2017. – С. 68-74.

4. Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до співацької діяльності школярів у позашкільних мистецьких закладах /Ма Чен //Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. - Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – Вип. 22 (27). – К.: НПУ, 2017. – С. 74-78.

5. Ма Чен. Креативно-прогностичний напрям підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності школярів у позашкільних мистецьких закладах /Ма Чен //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: Педагогічні науки. - № 2 (56). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2017. – С. 101-104.

6. Ма Чен. Использование традиций китайского народно-песенного творчества в подготовке будущих учителей музыки к организации внеклассной певческой деятельности учащихся /Ма Чен //Методичка пракса: часопис за наставу и учење [гл. уредник доц. др. Зорица Цветановић. – Број 2. – Београд: Учительски факултет у Вранью и «Школска книга» ДОО у Београду, 2017. – С. 423-430.

7. Ма Чен. Системний підхід до підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до керівництва співацькою діяльністю учнів /МаЧен //Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: зб. матеріалів всеукр. науково-практ. конф. – Херсон: ХДУ, 2016. – С. 199-204.

8. Ма Чен. Діагностування рівнів готовності майбутніх учителів музики до співацької діяльності учнів /Ма Чен. //Мистецька освіта: проблеми і перспективи розвитку в контексті європейської інтеграції: зб. наук. праць. – Житомир: ФО-П «Н.М. Легковець», 2017, – С. 96-98.

АНОТАЦІЇ

Ма Чен. Методика підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах». – Руконис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання /Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017.

У дисертації досліджується проблема підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, що знайшло відображення в теоретико-методичному обґрунтуванні та визначенні специфіки означеного феномена, розробці й експериментальній перевірці поетапної методики. Розроблена методика включає наступні етапи: пізнавально-пошуковий, інформаційно-компетентнісний, рефлексивно-направлений, креативно-результативний. Узагальнення результатів упровадження експериментальної методики дозволило визначити педагогічні умови формування підготовленості майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах.

Практичним результатом впровадження розробленої та апробованої моделі підготовки майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах передбачено застосування комплексу ефективних методів і прийомів означеної роботи. Очікуваним результатом визначено підготовленість майбутніх учителів музики до співацької роботи з учнями у позашкільних мистецьких закладах, що підтверджується позитивною динамікою зростання всіх структурних компонентів досліджуваного педагогічного явища, що дає підстави підкреслити доцільність та перспективність її застосування для підвищення ефективності фахової підготовки студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів.

Ключові слова: майбутні вчителі музики, співацька діяльність учнів, позашкільні мистецькі заклади, методична модель, педагогічні умови.

Ма Чен. Методика подготовки будущих учителей музыки к певческой работе с учащимися во внешкольных художественных заведениях. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 - теория и методика музыкального обучения /Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2017.

В диссертации исследуется проблема подготовки будущих учителей музыки к певческой работе с учащимися во внешкольных художественных заведениях, что нашло отражение в теоретико-методическом обосновании и определении специфики указанного феномена, разработке и экспериментальной проверке поэтапной методики. Разработанная методика включает следующие этапы: познавательный-поисковый, информационно-компетентностный, рефлексивно-направленный, креативно-результативный. Обобщение результатов внедрения экспериментальной методики позволило определить педагогические условия формирования подготовленности будущих учителей музыки к певческой работе с учащимися во внешкольных художественных заведениях.

Практическим результатом внедрения разработанной и апробированной методической модели подготовки будущих учителей музыки к певческой работе с учащимися во внешкольных художественных заведениях предусмотрено применение комплекса эффективных методов и приемов обозначенной работы. Ожидаемым результатом определена готовность будущих учителей музыки к певческой работе с учащимися во внешкольных художественных заведениях, что подтверждается положительной динамикой роста всех структурных компонентов исследуемого педагогического явления и что дает основание подчеркнуть целесообразность и перспективность ее применения для повышения эффективности профессиональной подготовки студентов художественных факультетов педагогических университетов.

Ключевые слова: будущие учителя музыки, певческая деятельность учащихся, внешкольные художественные заведения, методическая модель, педагогические условия.

Ma Chen. Method of preparing future music teachers for the singing activity of students in extracurricular art institutions. - Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.02 - theory and methodology of musical training / MP Dragomanov National Pedagogical University. - Kiev, 2017.

In the dissertation the problem of preparation of the future teachers of music for the singing activity of pupils in extracurricular art institutions is investigated, which is reflected in the theoretical and methodological justification and determination of the specifics of this phenomenon, the development and experimental verification of the step-by-step methodology. The developed methodology includes the following stages: cognitive-search, information-competence, reflexive-directed, creative-productive. The generalization of the results of the introduction of the experimental methodology made it possible to determine the pedagogical conditions for the formation of the preparedness of future music teachers for the singing activity of students in extracurricular art institutions.

The practical result of the introduction of the developed and approved methodological model of the preparation of future music teachers for the singing activity of students in out-of-school art institutions provides for the application of a complex of effective methods and techniques of the designated work. The expected result was the readiness of future music teachers for the singing activity of students in out-of-school art institutions, which is confirmed by the positive dynamics of growth of all structural components of the studied pedagogical phenomenon and that gives grounds to emphasize the expediency and prospects of its application for improving the efficiency of professional training of art faculty students at pedagogical universities.

Key words: future music teachers, singing activities of pupils, extracurricular art institutions, model, pedagogical conditions.

Скашувати

Підписано до друку 27.04.2017 р. Формат 60х84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Наклад 100 прим. Зам. № 015

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідectво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.